

Teke Yöresinde Barak Kilimleri

Ali YILDIZ*

ÖZET

Baraklar Anadolu'ya yerleşen Türkmen Oymaklarının en etkin ve üretken kollarından biridir. Barak aşiretleri Gaziantep, Nizip, Kargamış üçgeninde yoğun olarak yaşamıştır. Bu aşiret, sebebini bilemediğimiz bir göç hareketi ile Teke yöresi -Antalya- Kaş çevresine yerleşmiştir. İlk defa Boğazcık Köyü'ne gelen Baraklar, birkaç yüz yıldan beri Kaş bölgesinde yaşamaktadır. Sonradan çoğalarak üç köy teşkil edecek hale gelmişlerdir. Baraklar iyi bir sürü besleyicisidir. Besledikleri hayvanların yün ve kılından üretilen dokumalar günümüzde devam etmektedir. Çoğunlukla iki yüzü de kullanılabilen özel bir tarz üreterek, "Barak Kilimi" adını vermişlerdir. Baraklar, kilim dokumaları yanında, ekmek torbası, Barak çarığı, semer yapımı gibi geleneksel el sanatlarını günümüzde de sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler : Barak, Barak Kilimi, Namazlağa, Seccâde.

1. Teke Yöresinde Baraklar ve Barak Kilimleri

Barak sözcüğü¹; **a)** Tüylü çuha, Kebe, Kepenek, Kılcar, **b)** Bir av köpeği cinsi, **c)** Ağaçlara sarılan büyük asma; anlamlarına gelmektedir.

En eski rivayetler bu adın Altay'larda bir efsane kahramanından geldiği şeklindedir². Birinci anlam-

* Araştırmacı, Yazar. Kepez Belediyesi, 07320 Antalya. e-posta: ali_yildiz07@yahoo.com

¹ D. Mehmet Doğan. *Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yayınları, 2. Baskı Ankara. 2003, s. 128.

² L. Râsonyî, *Türk Devletlerinin Batıdaki Varisleri ve İlk Müslüman Türkler*, TKAE Yayını, Ankara 1983, s. 43.

Barak Kilims in the Teke Region

ABSTRACT

Baraks are one of the most effective and productive Turkmen tribes settled in Anatolia. The Barak tribe used to live in Gaziantep, Nizip, lived in dense triangle of Carchemish. This tribe migrated to Antalya-Kaş for a reason that we do not know. Their first settlement was Boğazcık and they have been living in the Kaş region for some centuries. After their population grew, they established three villages. They are succesfull animal-breeders. By using the hair of these animals the tribe produced a special type of weaving which can be used on both sides. They still continue to produce bread bag, Barak carige, saddle, traditional handicrafts.

Keywords: Barak, the kilim of Barak, Prayer, Prayer Rug.

daki kebe, tüylü çuha, Yörük-Türkmen obalarında bilinen bir dış giyimdir. Kebenli, kepenekli isimleri buradan türemiştir. Buna istinaden kepenekli, çuhalı anlamına gelen BARAKLI sıfatı, obaların ismine dönüşmüştür. İkinci anlamda, eski kavimlerde kahramanların hayvan adları alması yaygın bir davranıştı. Barak, Kıpçakça'da "köpek" anlamına gelir. Baraklılar çoğunlukla sürü sahibi Yörük- Türkmen obaları olduğundan buradaki sürüyü iyi koruyan seçkin bir köpek adı onlara atfedilmiş olabilir. Güneydoğudaki bir kısım Barak obaları için *İt-Barak* adlandırmasının bu ikinci anlamdan etkilendiği söylenebilir. Üçüncü anlam için herhangi bir bilgiye rastlamadık.

Moğolların Anadolu'da tam bir baskı kurduğu Selçukluların çöküş döneminde, Saru Saltuk müridi olup 1308'de öldüğü bilinen Barak Baba'dan bahsedilir. İlhanlı Moğol Hükümdarı Gazan Han, Kalenderi-Hayderî dervişi olan Barak Baba'nın itibarından faydalanarak halk üzerindeki hâkimiyetini güçlendirmeye çalışmıştır. Bu arada bir kalenderî dervişi olan Barak Baba siyasi kimliği ile Barak adını daha fazla sahaya yayarak, Balıkesir, Adana-Karaisalı, Sandıklı, Gümüşhacıköy'de; türbe, mahfel, yer adı olarak ortaya çıkmıştır. Bugünkü Romanya topraklarında "Barakan Bozkırı" adı verilen bir bölge mevcuttur. Bölge isminin Anadolu'dan Rumeli'ye geçen Barak Baba sâlikleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

M. Fuat Köprülü, Seydi Ali Reis'in 1553-55 senelerinde Hindistan'a yaptığı seyahati esnasında Semerkand'a uğramış ve orada Semerkand sultanı *Barak Han* ile tanışmış olduğunu anlatır³. Kısacası Barak sözcüğü, Anadolu ve Türkistan coğrafyasında kendine kişi, cemaat, mahal adı olarak yer bulmuştur⁴.

2. Teke Barakları Hakkında Kısa Bilgi

Osmanlı arşiv belgelerinde *Barak Aşireti* adına Kanuni Sultan Süleyman zamanında Halep Türkmenleri'nin Bayat boyundan oldukları, kimi kaynaklarda da Dul-kadirli kolu, Cerit oymağından oldukları yazılıdır⁵. Şu anda Gaziantep-Nizip-Kargamış üçgeninde yoğun olarak yaşayan bu oymağın türkülerine *Barak Havası* denir. *Ezo Gelin Türküsü*, Türkiye'de herkesçe bilinen en meşhur Barak Havasıdır.

Doğudan batıya aşiret göçleri sırasında bazı oymak ve aşiretler; hem batıda, hem doğuda, hem de perakendeler halinde muhtelif yörelerde yer almıştır. Gaziantep taraflarından hangi tarihte göçtüklerini kesin olarak bilmediğimiz Baraklılardan üç oba Antalya'nın Kaş ilçesine gelmiş ve orada *Barak köyleri* kurmuşlardır. Köyler tahminen 1691 ya da 1712 yılında Rakka'dan Anadolu'ya geri dönen Barakların bir kolu tarafından kurulmuş olmalı. Bu köylerin bu günkü adı; Boğazcık, Yaylacık ve Yeşil Barak'tır. Teke Yörükleri'nin yaylası olan bugünkü Isparta-Sütçüler Pazarköy beldesinde Aşağı Barak, Yukarı Barak, Barak Yaylası, Barak Deresi gibi isim kalıntıları olmakla birlikte; saha incelememiz esnasında el sanatları ve dokumalarına dair ciddi bir malzeme elde edemedik.

Teke'de Baraklar'ın büyük çoğunluğunun yaşadığı Yeşil Barak, Antalya'nın kuzeybatısında, Kaş'a 75 km,

Gömbe' ye 10 km ve Elmalı'ya 35 km mesafededir. Aslen sahildeki Boğazcık köyünden gelmiş olan Yeşil Barak Köyü, Yumru Dağı'nın eteklerine kurulmuştur. Güney doğusunda Kara Tepe, batısında Akdağ, güney doğusunda Kılıçlı Yayla Köyü, güneyinde Gökdere ve güneybatısında Belenli Yayla yer almıştır. Köy 85 hane ve 550 nüfusa sahiptir. Yeşil Barak'ta 200 büyükbaş, 1000 kadar küçükbaş hayvan vardır. Köyün 3268 dekar ekilebilir alanı ile 5000 dekar civarında merası vardır. Günümüzde hayvanlı göç terk edildiği halde eski zamanlardan kalan sahil tarlaları ve yayla meraları arasında gidip-gelmeler devam etmektedir. Yörük geleneğinde demircilik, kalaycılık, sepicilik, boyacılık (boyacı) gibi bir çok yan meslek faaliyetleri olmakla beraber, hayvancılığa bağlı asıl marifetleri dokumacılıktır. Barak kadınları dokudukları "Barak Kilimi" ile aşiret adını meşhur etmişlerdir. Elmalı- Kaş yöresinde her gelinlik kızın hayalini bir "Barak Kilimi" süsler.

2010 yılı Haziran ayında Kaş'a bağlı Gömbe, Söğütcük, Yeşil Barak Köyleri'ne yaptığımız inceleme ve bazı ev ziyaretlerimiz arasında, kilimleri dokuyan Şerife ve Rasih Arıkan çiftini de ziyaret ettik. Eskiden daha çok kimse kilim dokurken, artık sipariş dışında dokuma yapan yok. Köy, eskiden yayla-sehil göçer iken, şimdi tamamen yerleşik hayata geçmiş. Çoğunluk seracılık yapıyor. İlk yerleşimin sahildeki Boğazcık köyü olduğu, yayla olarak da şimdiki yerleşim yeri olan Yeşil Barak'a çıktıklarını anlattılar. Yeşil Barak, nüfusu artıp, tarım teknikleri geliştikçe sabit yerleşim ve müstakil muhtarlık haline dönüştürülmüş. Bu şekilde Kaş'ta üç adet Barak köyü meydana gelmiş. Barak köylülerine "buraya nereden geldiniz" diye sorulduğunda; "Horasan taraflarından" geldiklerini söylüyorlar. Ancak geliş tarihleri hakkında bilgileri yok. Kendilerine neden Barak denildiğini de kilimlerinin özelliği ile izah etmeye çalışıyorlar.

3. Baraklarda Dokuma

3. 1. Yeşil Barak'ta Yünün Dokumaya Hazırlanması

Koyundan bir senede iki defa kırkım yapılıyor. Birincisi kış aylarından çıktıktan sonra yaylaya çıkıldığında yapılan kırkım. Takriben Mayısın ilk haftasında yapılan bu kırkımda elde edilen yüne "yapağı" deniliyor. Koyun kışın ağılda çok yattığından yünün yapışık hali *yapağı* olarak isimlendirilmiş. Yapağı koyunun kışlık kıyafeti olduğundan biraz fazla kirli oluyor, ancak elyafı uzun oluyor. Yapağı, yıkandıktan sonra didilerek⁶ kabartılıyor. Sonra didilmiş ve ka-

³ M.Fuat Köprülü . *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Bşk. Yay., Ankara 1976, s. 78.

⁴ Seydi Ali Reis. *Miratü'l Memalik* , Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul. s. 89-90. Bu tercümede isim Burak Han olarak yanlış şekilde yazılmıştır.

⁵ Yusuf Halaçoğlu, *Osmanlı Kimliği ve Aşiretler*, İst.2010. s.89, 92./ Cevdet Türkay, *Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İst. 1975. s. 56, 194.

⁶ Yapağı ditmesi herkesin seveceği bir iş değildir. Saatlerce aynı işi yapanlar bundan sıkılır ve isteksizlik gösterirler.

Isparta Yörükleri arasında, "Oturana yün ditiyor, ayakta durana koyun güttürüyor" diye bir söz vardır. Bu söz "adamı hiç boş bırakmıyor, bunaltıyor", anlamındadır. Kaynak kişi; Turgay Kaylan, Isparta Merkez (70).

bartılmış yün el ile *özeniyor* ve oklava-değnek gibi bir araçla *burma* haline getiriliyor. Burma⁷ kola takılıyor ve *süydürülerek* eğriliyor. Eğirme işini *Tengerek* denilen bir el aletinde yapıyorlar. Tengerek, Türkiye genelinde kirmen-kirman ve bazı yörelerde *eğirtmeç* (*Gazipaşa- Ermenek-Anamur*) denilen ip eğirme aletidir (Foto 1). Tengerekte eğirilip yumak haline dönüştürülen ip, artık dokumaya hazırdır. İp yumaklarının dokumadan önceki geçirdiği ikinci bir işlem de boyadır. Boyanacak ip ayrılıyor. Gelep veya çile halinde ihtiyaca göre boyanıyor. Güneşte kurutulup yıkandıktan sonra dokumada kullanılıyor. Barak dokumalarında renkler çok canlıdır (Foto 9). Aynı rengin tonlarında da bu parlaklık ve canlılık göze çarpar. Sarı, mor, çivit mavi, kırmızı, yeşil, al ve pembe renkler aynı anda kullanılabilirler.

Foto 1. Yünün eğilmesi, Yeşil Baraklı Şerife Özkan

Barak'lı Şerife Arkan:

"*Bazı boyaları kendimiz yaparız. Mesela kahverengi için ceviz kabuğu kullanılır, bu boyayı yiyen ipe kozun mavrusu denir. Çok güzel bir kahverengisi vardır. Yikanınca dağılmaz. Yanış için kullanılan renkli iplere renk (renk) denir⁸. Koyunun yaz sonu kırkılan tüyüne yün deriz. Bu kırkımda elde edilen yün yapağı gibi değildir. Daha kısa ama daha temiz ve yumuşaktır. Yün yıkandıktan sonra tokmak veya tolmalık'tan (tolma tarağı) geçirilir, iki kat eğirilir. Tekrar büyük tengerek ile tersine bükülür. Yeniden yumak haline getirilir. Kilimin çizini ince eğirilir. İnce eğilmezse paldır-küldür (düzensiz) olur. İkinci kırkımın yünü iyi boya tutar. Yanış için lazım olan alatlar⁹ bundan yapılırsa hem solmaz hem de yıkandığında boya karışmaz"* diyor. Barak dokumalarının; Yolluk, Yol Kilimi, Türkmen Kilimi, deve üstüne örtmek için ör-

⁷ Baraklıların *Burma* dediği bu şekle, Gazipaşa yöresinde *Kolbaç* denir.

⁸ Yanışlarda kullanılan işaret ve sembollere Gazipaşa ağzında *Belliş* denilmektedir.

⁹ Nakışta kullanılan renkli ipler.

Foto 2. Barak Tek Seccâde. Adı: Bıçıklı, Ebadi: 74x51 cm. Şerife Arkan. Barak Köyü

tülük kilim, heybe, torba, ekmek mendili (*bazı bölgelerde itağa, iteğe*) adı verilen çeşitleri mevcuttur.

3. 2. Bazı Teknik Detaylar

Tengerekte eğrilmiş ip yaklaşık 2 mm. çapındadır. Eğrilmiş bir yumak 50-60 m. uzunluğunda kesintisiz bir iptir. Koparsa eğrilerek bir birine eklenir. Yün kilo (*eskiden okka*) ile alınıp satıldığından hammaddesi yün olan kilimler çoğu yerde ağırlık ölçüsü ile pazarlanıyor. Örnek olarak *Türkmen Çeltiklisi* (Foto 6.) adlı Barak Kilimi, 9 kiloluk bir kilimdir, 9 kiloluk bir kilimde (3.00x1.70m.= 5m²), çizini pamuk olup, 110 çift çizini vardır.

3. 3. Kilimler ve Dokumaların Kullanılış Yerlerine Göre Çeşitleri

Barak kilimleri ve dokumaları da kullanım amacına göre genel sınıflandırmaya uyar. Bunlardan oda yaygısı olarak kullanılanlara, "Sergi", "Yaygı Kilimi"; duvar askısı veya oda bölmesi için kullanılanlara "Bölgü", "Askı Kilimi" adı verilir. Bir başka kilim türü de örtü kilimidir. Örtü Kilimi, Yüklük örtüsü, Göç Kilimi ve Battaniye olarak üç gruptur. Örtü kilimlerinin de

Foto 3. Barak Tek Seccâde Adı:Topak Ala.Ebadi:127x72 cm Şerife Arıkan. Barak Köyü

Foto 4. Barak Dokuması İkili Saf Seccâde Adı: Yelek. Ebadi: 134x102 cm. Şerife Arıkan. Barak Köyü

en görkemlisi *Göç Kilimi* olup, devenin üzerine çekilir. Çadır içinde ala çuvalların üstüne örtülen ala kilimin de gösterişli olmasına dikkat edilir.

Sıra	Tipi	Adı	Ölçüsü cm
1	Namazlağa	Bıçkılı	74x51
2	"	Topak Ala	127x70
3	"	Bıçkılı	126x72
4	"	Yelek	134x102
5	"	Barak Türkmen	121x81
6	"	Türkmen Seydisi	62x115
7	Yaygı Kilimi	Türkmen Çeltiklisi	300x170

Yeşil Barak Köyünde Ölçüsü Alınmış Barak Dokumaları.¹⁰

¹⁰ Çizelgedeki 1, 2, 4 ve 7. sıradaki dokumaların fotoğrafları metnin devamında verilmiştir.

3. 4. Barak Seccâdeleri

İslamiyet'te ibadet etmek için özel bir mekân seçimi olmadığı gibi, üzerinde secde edilecek malzeme seçiminde de sınırlama vazeldilmemiş olduğu halde, uygulama farklıdır. Gelenek, kuralı zorlamış ve seccâde örneğinde olduğu gibi özel bir konum edinmiştir. Seccâde, diğer yaygılar gibi sürekli serili bırakılmaz, namazla birlikte serilir ve kaldırılır. Üzerine dolaşılması, kirlî ayakla basılması istenmez. Dinî bir zorunluluk olmamasına rağmen, namazlağayı ters seren uyarılır, hatta namazı bozdurulur. Eğer bir kişi namazını bitirdikten sonra, ikinci bir kişi aynı namazlağayı kullanacaksa, namazdan kalkan, ucunu kıvrarak kalkar. Boş bekleyen namazlağa için de böyle yapılır. Seccâde'nin pek çok çeşidi olmakla beraber bunlar arasında desenine göre; çubuklu seccâde, yanışlı seccâde, mihraplı seccâde; büyüklüğüne göre de tek seccâde (Foto 3.), saf seccâde (Foto 4.) gibi isimler alırlar. Barak namazlağaları çift yüzü kullanılan dokumalardır. Çezini pamuk, atkısı yündür. Bunun dışında Barak Seccâdeleri de diğer düz dokumaların genel karakterindedir. Barak

Foto 5. Barak Dokuması Üçlü Saf Seccâde.
Elmalı Akçay Beldesi. Ali Tunca Evi.

Foto 6. Barak Kilimi Yer Yayı. Adı: Türkmen Çeltiklisi Ebadı: 300x170cm. Ağırlık: 9 kg. Şerife Arıkan Evi, Yeşil Barak Köyü- Kaş

seccâdesinin de *Tek Seccâde* ve *Saf Seccâde* olmak üzere iki çeşidi vardır. İbadetini tek başına yapanlar için dokunan seccâdelere isminden de anlaşılacağı gibi Tek Seccâde, iki ve daha fazla kişinin namaz kılacağı şekilde dokunanlara da Saf Seccâde denilmektedir.

Anadolu'nun çeşitli yörelerinde dokunan halı-kilim seccâdelerde kible yönünü belirten şekiller, işaretler vardır. En basit işaret ayak tarafının özemeli veya kısa saçaklı, kible tarafının uzun saçaklı olmasıdır. Bundan başka oklar, yükselen bitki figürleri kibleyi gösterir. Barak namazlağalarında kible yönünü daha çok uzun saçaklar belirler. Ayak tarafı bazen özemeli, bazen de kısa saçaklı olarak yapılır.

Barak namazlağalarının büyük çoğunluğunda, biri ayak ucunda, diğeri baş ucunda iki *topak* nakış görürüz. Buradaki *topak* sözcüğü Baraklı deyimidir. Yoksa nakışlar kare, dikdörtgen veya eşkenar dörtgen şeklindedir. Bunlardan bir tanesi seccâdenin ayak tarafında, namaz kılanın ayağının altına gelen topak, diğeri secdeye eğildiği zaman alınının değdiği yerdeki ikinci topaktır. *Bunlar iki dünyayı temsil eder. Birincisi ayak basılan yerdeki bu dünyayı, diğeri de secde edilen yerdeki öteki dünyayı.* Barak seccâdelerinde olduğu

Foto 8. Barak Kilimi Bıçıklı Tip. Akçay Doğumlu Yasemin Karabelen Evi, Antalya.

gibi bazı Bahşişli namazlağalarında da aynı anlamda yanışlar vardır (Foto 10). Bu dünya ve öteki dünya figürleri bir çok seccâdede betimlenmiştir. Bahşişli dokumalarında eğer kaşı nakışları (Foto 11,12.) veya mihrap ile işaret edilen kible, Barak seccâdelerinde özeme - saçak görüntüleri ile sağlanmıştır (Foto 3).

3.5. Barak Ekmek Torbaları

Yakın geçmişe kadar, torbalar toplum hayatının bir parçası idi. Günümüzde yaygın olarak kullanılan çanta görevini bu torbalar yerine getirirdi. Amacına göre damat torbası, inanç ritüeli olarak niyaz torbası (Foto 14.), yola gidenin, çifte-çubuğa giden rençberin ve sürüye giden çobanın azık-ekmek torbası olurdu (Foto 15). Bir örme iple boyuna takılan ekmek torbaları da yanışlı dokumalardır. Evlerde tuz torbası da olurdu. Gıda saklama amaçlı torbalar yünden yapılır. Bu dokumalar daha basit tekniklerle dokunduğu gibi, yanışları gösterişli olanları pek çoktur. Bazı aşiretlerde rastladığımız damat torbalarına (Foto 13.), bu toplulukta rastlamadık. Torbaların genel kullanım maksatlı olarak, kız anası tarafından çeyize konulduğunu belirtiyor. Arka yüzü, düz siyah yün iple, ön yüzü ise nakışlarla bezenmiş olan bu torbalar, 30x30

Foto 7. Teke Yöresi'nde 1895 yılına ait Barak Kilimi,

Foto 9. Gazipaşa Bahşışli/Kırahmetler Dokuması. Tek Seccâde. "İki Ayrı Dünyayı" temsil eden nakışlar. Ayak tarafı özemeli, kiblesi saçaklı

Foto 11. Anamur Kızılallı Yörük Dok. Tek Seccâde. Gazipaşa Sünne Köyü Bahri Yalçın Evi. Yaklaşık 40 yıl önce Anamur Kaş Pazarı'ndan satın alınmış.

Foto 10. Anamur Gerce Bahşışli Dokuması, Yer: Sarveliler Karasin Gedığı Yaylası, Seccâdede yön gösteren ağaç figürleri var.

Foto 12. Anamur Kızılallı Yörük Dok. Tek Seccâde. 75. Yıl Önce Kızılallı Yörüklerinden yazanın annesi için alınmış olan namazlağa.

Foto 13. Sultandağı Yörükleri Damat Torbası
(Erden, Anadolu Giysileri)

Foto 14. Elmalı, Tekke Şenlikleri'ne gelmiş olan Bergamalı Alevi Dedesi Kamuran Şen'in Niyaz Torbası

Foto 15. Barak Azık Torbası. Yeşil Barak Köyü, Elmalı.

cm ile 40x40 cm ebatları arasında değişen ölçülerde olmaktadır (Foto 15). Halen bu tür dokumlar yapılmamakla birlikte evlerde anı olarak saklananlardan incelememizde yararlandık. Hüsnü Tuna (Akçay, 61), Baraklıların ekme torbasının da meşhur olduğunu söyledi.

4. Sonuç

Barak Türkmenleri'nin bir perakendesi olarak, Teke-Antalya-Kaş İlçesi, Boğazcık, Yaylacık ve Yeşil Barak köylerine yerleşen Barak aşiretleri, hayvancılık ve seracılık ile uğraşmakta, hayvanlarından elde ettikleri yün ve yapağıyı kendilerine özel desen ve renklerde dokuyarak, Barak dokuma ve kilimlerini devam ettirmektedirler. Elmalı Kaş yöresinde her genç kızın çeyizinde en azından hatıra olsun diye bir "Barak Kilimi" olduğu söylenebilir.

Ekonomik değerinin yanında etnografik kıymeti haiz olan kilim, seccade, ekme torbaları ile Teke Baraklıları üretken bir tarım topluluğu olarak araştırılmaya değer bulunmuştur. Baraklıların günümüzdeki ana faaliyetlerinde ağırlık, örtü altı ziraatine doğru seyretilmektedir.

Kaynaklar

- Doğan, D. Mehmet (2003), *Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Reis, Seydi Ali, *Mirat-ül Memalik*, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul, (Basım yılı yazılmamış).
- Köprülü, M. Fuat (1976), *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Diyanet İşleri Başk. Yayını, Ankara.
- Erden, A. (1998), *Anadolu Gıysi Kültürü*, Ankara.
- Rasony, L. (1983), *Türk Devletlerinin Batıdaki Varisleri ve İlk Müslüman Türkler*, TKAE Yayını, Ankara.
- Halaçoğlu, Yusuf (2010), *Osmanlı Kimliği ve Aşiretler*, bky.Yay. İst.
- Türkay, Cevdet (1975), *B.O.B. Göre Osm. İpm. Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul.

Kaynak Kişiler

- Şerife Arıkan (46), Ev Kadını. Yeşil Barak Köyü. Kaş-Antalya.
- Hüsnü Tuna (61), Lokantacı. Elmalı-Akçay Kasabası-Antalya.
- Rasih Arıkan (53), Çiftçi. Yeşil Barak Köyü Kaş-Antalya.
- Salih Kabaklı (35), Çiftçi. Söğütçük Köyü. Gömbe-Kaş-Antalya.
- Kamuran Şen (61), Alevi Dedesi. Bergama Yalnızev Köyü-Manisa.
- Turgay Kaylan (70), DSİ. 17. Böl. Müd. Isparta.